

B. Những vấn đề cụ thể

Phần một ĐỊA LÍ TỰ NHIÊN

Chương I BẢN ĐỒ

BÀI 1 CÁC PHÉP CHIẾU HÌNH BẢN ĐỒ CƠ BẢN

I. MỤC TIÊU BÀI HỌC

Sau bài học, HS cần :

1. Về kiến thức

- Hiểu rõ vì sao cần có các phép chiếu hình bản đồ khác nhau.
- Hiểu rõ một số phép chiếu hình bản đồ cơ bản.

2. Về kĩ năng

- Phân biệt được một số dạng lưới kinh, vĩ tuyến khác nhau của bản đồ ; từ đó biết được lưới kinh, vĩ tuyến đó của phép chiếu hình bản đồ nào.
- Thông qua phép chiếu hình bản đồ, biết được khu vực nào là khu vực tương đối chính xác của bản đồ, khu vực nào kém chính xác hơn.

3. Về thái độ, hành vi

Thấy được sự cần thiết của bản đồ trong học tập.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC

- Phóng to các hình 1.3a và 1.3b ; 1.5a và 1.5b ; 1.7a và 1.7b.
- Tập bản đồ thế giới và các châu lục.

III. MỘT SỐ ĐIỂM CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

– GV cần dành thời gian nhiều hơn để dạy nội dung phép chiếu phương vị đứng và phép chiếu hình nón đứng.

– Ngay khi dạy phép chiếu phương vị đứng, GV nên vẽ nhanh trên bảng phép chiếu này với nguồn chiếu ở cực đối diện hay ngoài Địa Cầu, từ đó dẫn dắt HS thấy được với nguồn chiếu ở tâm chỉ vẽ được ở khu vực quanh cực, nhưng với nguồn chiếu từ xa (cực đối diện hoặc ngoài Địa Cầu) mới vẽ được bản đồ bán cầu.

2. Về phương pháp

GV cần dành thời gian dẫn dắt HS quan sát kênh hình (chủ yếu kênh hình của SGK) để thấy được nguồn chiếu, mặt chiếu cũng như hình dạng của các lưới kinh, vĩ tuyến, khu vực chính xác và không chính xác của bản đồ.

3. Gợi ý trả lời một số câu hỏi

Mục 1 – Phép chiếu phương vị

– Câu hỏi : Dựa vào hình 1.3b em hãy cho biết theo phép chiếu hình này, khu vực nào của bản đồ tương đối chính xác, những khu vực nào kém chính xác ?

Trả lời :

Khu vực tương đối chính xác là vùng cực (khu vực tiếp xúc), càng xa vùng cực càng kém chính xác.

Mục 2 – Phép chiếu hình nón

– Câu hỏi : Dựa vào hình 1.5a, hãy cho biết khi thể hiện trên mặt chiếu : vĩ tuyến tiếp xúc với hình nón và các vĩ tuyến không tiếp xúc với hình nón, vĩ tuyến nào chính xác, vĩ tuyến nào không chính xác.

Trả lời :

Vĩ tuyến tiếp xúc với hình nón chính xác, các vĩ tuyến không tiếp xúc với hình nón kém chính xác dần khi càng xa vĩ tuyến tiếp xúc.

IV. TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Mở bài

GV có thể đặt vấn đề như : trong thực tế chúng ta gặp những bản đồ có các lưới chiếu kinh, vĩ tuyến khác nhau như : ở bản đồ thế giới thường có các đường kinh tuyến, vĩ tuyến là đường thẳng ; trong khi đó bản đồ bán cầu Đông hoặc Tây chỉ có xích đạo và đường kinh tuyến ở chính giữa bản đồ là đường thẳng còn tất cả là đường cong. Vì sao 2 bản đồ lại có 2 dạng lưới chiếu kinh, vĩ tuyến khác nhau như vậy ?

2. Tổ chức dạy học

Ngay khi dạy phép chiếu phương vị, GV cần cho HS biết được : không những tùy theo mặt chiếu và vị trí tiếp xúc của mặt chiếu mà còn tùy thuộc vị trí nguồn chiếu cũng dẫn đến hình dạng lưới kinh, vĩ tuyến khác nhau. Nguồn chiếu có thể ở tâm, ở vị trí đối diện với điểm tiếp xúc của mặt chiếu, ở vị trí nào đó ở trong hay ngoài Địa Cầu, hoặc ở vô cực.

– GV cần tận dụng kênh hình của SGK, dẫn dắt HS tự tìm ra nội dung kiến thức của bài như :

- + Dựa vào hình 1.2, hãy cho biết từng phép chiếu, mặt chiếu tiếp xúc với Địa Cầu ở vị trí nào ?
- + Dựa vào các hình 1.7a và 1.7b hãy :
  - * Nhận xét các đường kinh tuyến ở hình 1.7b so với hình 1.7a
  - * Giải thích vì sao càng gần cực, sai số về diện tích càng lớn ?

3. Củng cố

GV nên hướng dẫn HS quan sát các hình, hiểu từng phép chiếu để tự tìm ra những khu vực tương đối chính xác và khu vực kém chính xác.